

De Belgische
nationale
Biodiversiteits-
strategie
2006-2016

Meer
biodiversiteit
in België

Men schat dat er 15 miljoen soorten levende wezens op aarde voorkomen. Dagelijks worden er nog nieuwe ontdekt.

Maar elke dag ook vormen menselijke activiteiten een bedreiging voor anderhalf miljoen¹ soorten. In België is een derde van de ongeveer 55 000 levende soorten bedreigd. Zullen we op tijd reageren?

Biodiversiteit

Biodiversiteit, of biologische diversiteit, is het leven in al zijn vormen. Het gaat om de verscheidenheid van alle levende soorten (planten, dieren – waaronder de mens –, paddenstoelen en micro-organismen), hun genen en de ecosystemen (zoals wouden, woestijnen, watergebieden, koraalriffen, enz).

Thans zijn vele levende soorten in hun voortbestaan bedreigd door menselijk activiteiten, die verantwoordelijk zijn voor het beschadigen, vernielen en versnipperen van biotopen. De mens vervuult de natuurlijke hulpbronnen en put ze uit. Daarnaast veroorzaakt hij de verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Menselijke activiteiten gaan de draagkracht van onze (semi-)natuurgebieden te boven. En menselijke activiteiten veroorzaken ook nog eens klimaatveranderingen die vele soorten en ecosystemen verstoren.

¹ <http://www.iucnredlist.org/info/tables/table1>

Biodiversiteit in België in cijfers

België strekt zich uit over 33 990 km², waarvan 3 462 km² in de Noordzee. Slechts 1,1 % van haar grondgebied bestaat uit natuur- en bosreservaten.

Het aantal diersoorten in België wordt op 35 000 geschat. Hiervan zijn er al 22 800 geïnterviewd. Onze flora zou uit 18 500 plantensoorten bestaan (waarvan 13 500 geïnterviewd). Van die planten- en diersoorten is een derde tot de helft bedreigd.

Bron: "Biodiversiteit in België: een overzicht", brochure van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 2004, 20 pp.

Naast de uitzonderlijke variatie van het leven op aarde, vormt de biodiversiteit een complex netwerk dat de werking van de natuur garandeert en de mens veelvuldige diensten bewijst. Denk maar aan honing, geneesmiddelen, grondstoffen, waterzuivering of zuurstofproductie. Zonder biodiversiteit is er geen leven op aarde.

1. EEN NATIONAAL STRATEGISCH KADER

Teneinde een gemeenschappelijk strategisch kader te ontwikkelen om de biodiversiteit in België te vrijwaren, heeft een team met de belangrijkste actoren van ons land inzake biodiversiteit, een nationale Strategie opgesteld. De Strategie werd op 26 oktober 2006 door de bevoegde ministers goedgekeurd.

2. VAN RIO TOT DE NOORDZEE

In 1992 heeft de wereldtop in Rio (Brazilië), waarop vrijwel alle landen ter wereld vertegenwoordigd waren, het Verdrag inzake Biologische Diversiteit goedgekeurd. België heeft dit verdrag in 1996 bekrachtigd. Tien jaar later heeft de Top van Johannesburg (Zuid-Afrika) de "Doelstelling 2010" bepaald. Deze streeft er naar om op wereldniveau de uitroeing van soorten tegen te gaan tegen het jaar 2010. De Europese Unie is nog verder gegaan door zich er toe te verbinden om tegen 2010 de aftakeling van de biodiversiteit in de Europese Unie niet alleen af te remmen, maar ook te stoppen.

Om aan zijn internationale verplichtingen te voldoen heeft België zijn nationale Biodiversiteitsstrategie opgemaakt. Die Strategie bevat onze prioritaire acties om de "Doelstelling 2010" te halen.

3. WAAROM EEN NATIONAAL DOCUMENT?

België beschikt over specifieke gewestelijke en federale plannen inzake biologische diversiteit. Er was evenwel nog geen nationaal kader, dat wil zeggen een strategie die de voorziene doelstellingen en acties van de vier federale en gewestelijke niveaus met elkaar verbindt, rekening houdend met de autonomie en de verdeling van de bevoegdheden. Dit document identificeert bovendien bijkomende actiemogelijkheden of gezamenlijk te ondernemen acties ter bescherming van de biodiversiteit.

De Strategie is het eerste nationale document over biodiversiteit dat zowel op federaal als op regionaal niveau van toepassing is.

4. WAT ZEGT DE NATIONALE STRATEGIE OVER DE BIODIVERSITEIT?

Om elk bevoegdheidsniveau zo goed mogelijk te begeleiden, bepaalt de Strategie een stramien voor het te volgen beleid en voor de te ontwikkelen acties (zie kader: "de 15 strategische sleuteldoelstellingen").

Voor iedere strategische doelstelling beschrijft de Strategie operationele doelstellingen die moeten helpen bij de uitvoering ervan.

De Strategie is bepaald voor een periode van 10 jaar (2006-2016) en bevat verwijzingen naar de op Europees en internationaal niveau ontwikkelde instrumenten (zoals strategieën, richtlijnen, verordeningen) alsook naar maatregelen die op Belgisch niveau reeds werden genomen of die momenteel worden uitgewerkt.

Verschillende plannen die betrekking hebben op de biodiversiteit in België

Op federaal niveau

- Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling;
- Masterplan voor de Noordzee;
- Wetenschappelijk ondersteuningsprogramma voor een beleid inzake Duurzame Ontwikkeling;

In Vlaanderen

- Vlaams milieubeleidsplan 2003-2007;
- Plan Duurzame Ontwikkeling voor Vlaanderen;

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Programma's inzake het blauwe en groene netwerk in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

In Wallonië

- Milieuplan Duurzame Ontwikkeling;
- Toekomstcontract voor de Walen;
- Project van de Waalse biodiversiteitsstrategie: Objectief 2010.

De 15 strategische sleutel-doelstellingen

1. De belangrijkste componenten van de biodiversiteit in België identificeren en opvolgen
2. De effecten van bedreigende processen en activiteiten en hun oorzaken onderzoeken en opvolgen
3. Biodiversiteit in België op peil houden of herstellen tot een gunstige behoudsstatus
4. Duurzaam gebruik van de componenten van biodiversiteit garanderen en promoten
5. De integratie van de zorg voor biodiversiteit in alle sociale en economische sectorale beleidslijnen verbeteren
6. Bijdragen tot een eerlijke toegang tot en een billijke verdeling van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische rijkdommen en deze promoten
7. Wetenschappelijke kennis over biodiversiteit verbeteren en communiceren
8. De gemeenschap betrekken via communicatie, onderwijs, bewustmaking en opleiding
9. Het regelgevingskader rond biodiversiteit versterken en de naleving van de wetgeving inzake biodiversiteit verzekeren
10. Consistentie tussen en coherente implementatie van verbintenissen en overeenkomsten inzake biodiversiteit garanderen
11. Een voortgezette en effectieve internationale samenwerking garanderen voor het beschermen van de biodiversiteit
12. De internationale agenda binnen de verdragen inzake biodiversiteit beïnvloeden
13. De Belgische inspanningen opdrijven om biodiversiteitsvraagstukken op te nemen in relevante internationale organisaties en programma's
14. Duurzaam bosbeheer in andere landen promoten
15. De toevoer van adequate middelen voor biodiversiteit garanderen

5. WIE IS ER BIJ DE UITVOERING BETROKKEN?

Uzelf en de federale, gewestelijke en lokale overheden, de gemeenschappen, adviesorganen, onderzoeksinstituten, niet-gouvernementele organisaties, de privésector, informatiecentra, burgers enz. Kortom, iedereen: de maatschappij in zijn geheel draagt de verantwoordelijkheid voor de biodiversiteit.

Door de Belgische prioriteiten inzake biodiversiteit vast te leggen, biedt de Strategie de verschillende bevoegdheidsniveaus een referentiekader om concrete projecten op te zetten. Die worden in een later stadium in overleg met alle actoren goedgekeurd en ontwikkeld.

6. CONCREET, WAT TE DOEN?

De actiemogelijkheden verschillen in functie van de actoren.

De **overheidsinstanties** kunnen de beschermde gebieden afbakenen en beheren zoals reeds gebeurt via het Europese netwerk Natura 2000. De strijd tegen de gevaren die wegen op de biodiversiteit zoals klimaatveranderingen, invasieve uitheemse soorten, versnippering van ecosystemen enz. vallen eveneens onder hun bevoegdheid.

De verschillende bevoegdheidsniveaus dienen het publiek bewust te maken, het onderzoek aan te moedigen en te strijden tegen biopiraterij en de aantasting van de flora door genetisch gemanipuleerde organismen. Transversaal gezien is het nodig om de biodiversiteit in het sectorale beleid te integreren.

De overheidsinstanties kunnen ook de handel in planten- en diersoorten reglementeren, internationale onderhandelingen beïnvloeden en de acties ter bescherming van de biodiversiteit in ontwikkelingslanden ondersteunen.

De **wetenschappelijke wereld** moet uiteraard zeer waakzaam zijn voor de ongelooflijke rijkdom van de levende wereld en de bestaande samenhang tussen de soorten. De academische wereld moet onze kennis over de biodiversiteit vergroten door de opmaak van inventarissen en registers van soorten en habitats en door de impact van het verlies aan biodiversiteit op de ecosystemen en het welzijn van de mens nader te verklaren. De Belgische wetenschappelijke deskundigheid kan de ontwikkelingslanden ook concreet helpen om hun biodiversiteit te beschermen, de invasieve aard van bepaalde soorten in te schatten en te voorkómen en methoden te ontwikkelen om die bedreigingen het hoofd te bieden.

De **privésector** kan ook praktijken van duurzaam beheer doorvoeren in zijn aankoopbeleid en in het beperken van zijn impact op het leefmilieu. Algemeen kan gesteld worden dat respectvol omgaan met de biodiversiteit en de natuur ook de ondernemingen ten goede zal komen.

De **niet-gouvernementele organisaties en de milieuvrienden** moeten hun voortrekkersrol behouden door niet-behandelde problemen op te sporen en er de aandacht op te vestigen. Als greenwatchers moeten ze de toestand van de biodiversiteit opvolgen en erop toezien dat België zijn internationale afspraken nakomt. Cruciale problemen dienen ze op de agenda van internationale onderhandelingen te zetten waaraan ze via raadpleging, overleg en lobbying zullen deelnemen. Ze kunnen het concept biodiversiteit ook toegankelijker maken, zorgen dat er meer mensen aan het debat deelnemen en dat er doorstroming is van informatie.

Maar al deze inspanningen zullen tevergeefs zijn als ook **u als burger** zich niet inzet voor de bescherming van de biodiversiteit! Via bijvoorbeeld uw consumptiegedrag, het onderhoud van uw tuin (al dan niet met pesticiden?) kunt u de biodiversiteit in uw onmiddellijke omgeving verbeteren. Door vrienden en familieleden te wijzen op het belang van de biodiversiteit kan u hen sensibiliseren, informeren en misschien zelfs aansporen om deel te nemen aan publieke consultaties.

De biodiversiteit is de uitzonderlijke rijkdom van onze planeet. Laat ons die niet verkwisten en dus niet tot 2010 wachten om te handelen.

De Strategie is gratis verkrijgbaar bij

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu,
DG Leefmilieu, Dienst Internationale Zaken (biodiversiteit),
Victor Hortaplein 40 bus 10 te 1060 Brussel.
Telefoon: 02 524 95 13, e-mail: info_environment@health.fgov.be

Ze kan ook op de onderstaande webportalen worden geraadpleegd.

Voor nadere gegevens over de Belgische nationale Biodiversiteitsstrategie en de actiemogelijkheden, kunt u bij de volgende instanties terecht:

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Dienst Internationale Zaken
(biodiversiteit)
Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel
e-mail:
info_environment@health.fgov.be
www.health.fgov.be (kies leefmilieu
vervolgens biodiversiteit)

Federaal Wetenschapsbeleid

Belgisch Biodiversiteitsplatform
Wetenschapsstraat 8
1000 Brussel
e-mail: biodiversity@belspo.be
www.biodiversiteit.be

VBD-Regionaal knooppunt voor Vlaanderen

Vlaamse overheid
Departement Leefmilieu,
Natuur en Energie
Agentschap voor Natuur en Bos
Koning Albert II-laan 20
1000 Brussel
e-mail: natuur@lne.vlaanderen.be
www.natuurenbos.be

VBD-Regionaal knooppunt voor Brussel

Leefmilieu Brussel
Brussels Instituut voor
Milieubeheer (IBGE - BIM)
Gulledelle 100
1200 Brussel
e-mail: info@leefmilieubrussel.be
www.leefmilieubrussel.be

VBD-Nationaal knooppunt

Koninklijk Belgisch Instituut voor
Natuurwetenschappen
Vautierstraat 29
1000 Brussel
e-mail:
CBD-NFP@natuurwetenschappen.be
[www.natuurwetenschappen.be/
biodiv/](http://www.natuurwetenschappen.be/biodiv/)

VBD-Regionaal knooppunt voor Wallonië

Ministère de la Région wallonne
Direction générale des Ressources
naturelles et de l'Environnement
Division Nature et Forêts
Avenue Prince de Liège 15
5100 Jambes
e-mail: dnf.dgrne@mrw.wallonie.be
<http://environnement.wallonie.be>

Meer informatie over het VBD vindt u ook op het uitwisselingsweb onder het Verdrag inzake biologische diversiteit (Clearing-House Mechanism), zie www.biodiv.be

Meer informatie over bioveiligheid vindt u bij het Informatiecentrum over het Protocol van Carthage inzake de bioveiligheid, zie www.biosafetyprotocol.be

Het milieu sparen, de beste investering.